

ctionem recipiunt. Sicut ergo ex defectu possibilis creaturatum, inferitur à posteriori, & per locum extrinsecum, destrucción divinæ omnipotencie; ita pariter SS. Patres, ex negatione processionum & relationum in Deo, rectè colligunt argumentivè, & à posteriori, Deum non fore perfectum, si in eo non esset processus Verbi & Amoris, & si per impossibile paternitate & filiatione careret. Ex quo facile intelliges, quod quando Sanctus Thomas quæst. 8. de potentia art. 1. ad 1. ait: *Divina essentia, quia comprehendit omnium generum perfectiones, nihil prohibet relationem in ea inveniri*, non intendit relationem specialem secum afferre perfectionem, virtualiter distinctam à perfectione essentiæ, sed tantum divinam essentiam, ratione sua infinitam perfectionis, non excludere à se relations, sed potius eas exigere, ut terminos sua fecunditatis, illamque non fore perfectam, si careret relationibus & personis, quibus se diffundere, & infinitam suam perfectionem communicaret.

44. Objiciunt secundò: subsistentia Verbi, ut virtualiter ab essentia distincta, terminat naturam humanam, eamque infinitè sanctificat, necessariò & infinitè amat à Deo, & adorari debet adoratione latice: Ergo ut sic dicit perfectionem.

Respondeo, concessò Antecedente, distinguendo consequens: Ergo ut sic dicit perfectionem, relativam, & virtualiter distinctam à perfectione essentiæ, nego: absolutam, & in distinctione à perfectione essentiæ, concedo. Non negamus ergo relations divinas, ut virtualiter ab essentia distincta, dicere perfectionem; cum enim distinctione virtualis relationum ab essentia, non sit distinctionis rationis per modum excludentis & exclusi, ut §. præcedenti ostendimus, relations divinae, etiam ut virtualiter distinctae ab essentia, illam implicitè includunt, subindeque infinitam ejus perfectionem imbibunt, ratione cuius possunt ea omnia præstatæ quæ in objectione recensentur.

45. Objiciunt tertio: Relations addunt essentia entitatem virtualiter distinctam: Ergo & perfectionem. Consequentia videtur manifesta, quia bonitas & perfectio consequuntur entitatem.

Respondeo, dato Antecedente, de quo infra dicimus, negando consequentiam, & ad ejus proportionem, distinguo Antecedens: Bonitas & perfectio consequuntur rationem entis, ut in actu existentem, vel dicentem ordinem ad existentiam, concedo Antecedens: sub præcisa ratione entitatis, nego Antecedens. Mathematicalia enim, prout sub sunt abstractioni à materia sensibili & singulari, sunt vera entia realia, & tamen quia abstracti ab ordine ad existentiam, prout sic, non sunt bona, ut docet D. Thomas de verit. qu. 21. art. 2. ad 4. Ita similiter, licet relations divinae sint vera entia realia & increata, quia tamen, ut sunt puri respectus ad terminum, non exprimunt nec connotant ordinem ad esse, sed solum ratione essentiæ quam includunt, sub hac formalitate, nullam habent bonitatem aut perfectionem relativam, sed gaudent duntaxat existentia & bonitate absolute essentiæ, in eis transcendentaliter inclusæ.

46. Dices, ratio boni & perfecti nihil est aliud, quam ratio entis, ut conveniens est & consona rei quæ bona & perfecta dicitur: Sed relations divinae, ut sunt puri respectus ad terminum, sunt quid conveniens & consonans personis per illas constitutis, cum nihil possit esse rei magis consonum & conveniens, quam suum proprium constitutivum & distinctivum: Ergo relations divinae,

ut sunt puri respectus ad terminum, sunt bona & perfecta.

Respondeo, concessa Majore, negando Minorem, et si enim relations divinae seipso sint consona & convenientes personæ quam constituent, ut sunt tamen puri respectus ad terminum, præscindunt à ratione convenientia & consonantia cum illa; tum quia sub tali formalitate & conceptu præscindunt ab existentia, & ab ordine ad illam, ut supra vidimus; instantum vero aliquid est conveniens, in quantum est in actu existentia, vel dicit ordinem ad illam. Tum etiam, quia aliquid dicitur convenientis, ex ordine ad subjectum cum consonum dicit, ita ut in eo fiant: relations verò, ut sunt puri respectus, non recipiunt subjectum, in eo sistendo, sed duntaxat terminum & correlative.

§. IV.

Resolutio quarta difficultatis.

47. Quarta difficultas est, an relations divinae secum afferant existentias relatives sibi proprias, & virtualiter ab existentia absolute essentiæ distinctas. Affirmant plerique ex Recentioribus, qui cum existentiam non distinguunt ab entitate actuali, ex eo quod in Deo dentur tres entitates actuales relatives, inferunt in illo quoque admittendas esse tres existentias relatives. Oppositum docet S. Thomas variis in locis, præsertim quæst. 2. de potentia art. 6. ubi hæc scribit: *Non est concedendum quod aliquid absolutum in divinis multiplicetur, sicut quidam dicunt quod in Divinis est duplex esse, essentiale & personale; omne enim esse in Divinis essentiale est, nec persona est nisi per esse essentia.* Unde sic licet arguere: Quæ absoluta sunt, non multiplicantur in Divinis: Sed existentia relationis absoluta est: Ergo non multiplicatur in Personis Divinis. Major est certa, Minor verò constat ex dictis §. præcedenti; ibi enim ostendimus existentiam non convenire relationi per ordinem ad terminum quem respicit, sed desum à subjecto in quo recipitur, subindeque relations divinas, ut sunt puri respectus, non exprimere ordinem ad esse, sed solum ratione essentiæ quam includunt, & per cuius existentiam existunt. Quare superfluent existentiae relatives, ad hoc ut reddant relations existentes, in modo implicare videntur, cum repugner eandem rei habere duas ultimas actualitates, & duos ultimos terminos.

48. Addo quod, cum duratio nihil aliud sit, quam continuatio rei in esse, non possunt dari in Personis Divinis plures existentiae, nisi etiam dentur plures durationes, & consequenter plures aternitates; quia aternitas nihil aliud est quam duratio rei omnino immutabilis: Si autem admittantur in Personis Divinis tres aternitates relatives, poterunt Personæ Divinae dici tres aterni, non solum adjectivæ & secundum quid, sed etiam substantivæ & simpliciter; quod est contra symbolum Athanasij dicentis, tres Personas Divinas non esse tres aternos, sed unum aternum; sicut nec tres incrementos, aut tres immensos, sed unum incrementum & unum immensum. Nec temeritate vacat aliquorum responso, qui dicunt Athanasium negare solum in Divinis tres aternos absolute & simpliciter, non tamen cum addito, scilicet in genere relativi. Cum enim Athanasius eisdem verbis negat tres Deos & tres omnipotentes, quibus etiam negat tres aternos; si liceat illum interpretari de tribus aternis, non relativè, sed absolute, licet

cebit quoque codem modo illum exponere de tribus Deis & tribus omnipotentibus; subindeque asservare tres Personas Divinas posse dici tres Deos, aut tres omnipotentes, non abolutè, sed relativè.

49. Objicies primò: De ratione productionis est causare vel producere existentiam in re quæ producit: Sed per actionem productivam Filij, vel Spiritus sancti, non producitur existentia absolute essentiæ, quæ improductibilis est, sicut ipsa essentia: Ergo producitur existentia personalis & relativa, virtualiter distincta ab existentia absolute essentiæ.

Respondeo negando Majorem, licet enim productio debeat ad existentiam terminari, non tamen semper debet illam producere, sed sufficit quod illam communicet entitati productæ. Nam rem producere est illam existentem constituere, quod cum possit fieri, vel producendo existentiam, vel existentiam alias productam vel improductam communicando, non est de ratione productionis existentiam producere. Unde per actionem productivam Filij vel Spiritus sancti, non producitur existentia, sed duntaxat communicatur. Et certè principalius tendit productio ad terminum formalium, quam ad existentiam rei, quæ non est terminus formalis, sed conditio termini; & tamen divina essentia, quæ modificata per relationem, est terminus formalis divinarum processionum, ut cap. 3. ostendimus, non producitur, sed tantum communicatur: Ergo licet terminetur ad existentiam, non rectè colligitur eam debere produci.

50. Objicies secundò: Existenta nihil aliud est quam entitas actualis: Sed dantur in Deo tres entitates actuales, nimirum tres relations, quæ sunt entia in actu, & extra nihil: Ergo in Deo sunt tres existentiae.

Respondeo primò, negando Majorem, existentia enim non est ipsa entitas actualis, sed potius ipsa actualitas, quæ sicutur extra causas, unde existentia dicitur quasi extra causas sistentia.

Respondeo secundò, distinguendo Minorem: Dantur in Deo tres entitates actuales, per diversam actualitatem, nego: Per eandem actualitatem, concedo. Sicut enim Personæ Divinae dicuntur tres sapientes & omnipotentes adjectivæ, ab eadem sapientia & omnipotencia; ita possunt dici tres entitates actuales, seu habentes actualitatem, ab eadem actualitate & existentia in illis inclusa. Ex quo intelliges, quod licet in Divinis dentur tres modi existendi, ut ait D. Thomas qu. 9. de potentia art. 5. ad 2. non tamen tres existentiae; quia ad diversos modos existendi, sufficit quod existentia essentialis & absolute, diverso modo conveniat Divinis Personis, sicut illis convenit essentia, & quod in Patre sit ut à se habita, in Filio ut communicata à Patre per generationem, & in Spiritu sancto, ut ab utroque per spirationem communicata.

51. Objicies tertio: Si existentia Divinarum Personarum, non esset relativa, sed absolute, sequeretur quod Pater aternus esset ad se & non ad alium, quod est contra rationem relativorum.

Respondeo distinguendo Antecedens: Pater aternus esset ad se, quoad existentiam, concedo: Quoad quidditatem seu rationem relativam, nego.

52. Objicies quartò: existentia debet proportionari cum entitate cuius est existentia: Ergo existentia divinarum relationum debet esse relativa.

Respondeo existentiam debere proportionari

cum entitate cuius est existentia, quoad rationem communem substantiarum & accidentis, ideoque entitatem substantialiem non posse per existentiam accidentalem existere, neque entitatem accidentalem, per existentiam substantialiem, non autem quoad alias peculiares rationes; nam in homine corpus existit per existentiam animæ, quæ est spiritualis, sicut ejus essentia.

CAPUT V.

De Personis Divinis in communi.

P Rimum de Personis Divinis in particulari differamus, de illis in communi agendum est, & difficultates aliqua Scholasticae, quæ hic agitari solent, breviter discutiendæ sunt.

§. I.

Personæ Divinae relationibus constituantur.

1. Colligitur in primis hæc veritas ex scriptura, in qua Personæ Divinae nominibus relativis Patris, Filij, & Spiritus sancti, exprimuntur, & ex Conciliis: Nam in Concilio Tolet. 11. in confessione fidei sic habetur: *In relatione Personarum numerus cernitur.* Et infra: *Hoc solo numerum insinuant, quod ad invicem sunt.* Item in Florentino Bessarionis Patriarcha in oratione pro unione cap. 6. expresse docet, Personas Divinas per relationes constitui.

2. Ratio etiam id convincit: Quod enim est unicum Personæ Divinae distinctivum, debet esse illius constitutivum: Sed sola relatio Personas Divinas distinguunt: Ergo illas constituit. Major patet ex communi doctrina Philosophorum, qui docent unumquodque distinguiri ab aliis, per id per quod in suo esse constitutur, & per consequens idem esse distinctivum & constitutivum in rebus. Minor verò sic ostenditur: Ab eo solum oritur distinctio in Personis Divinis, à quo oritur incomunicabilitas: Sed incomunicabilitas à sola relatione provenit, cum omnes formalitates & perfectiones absolute, tribus Personis communes sint: Ergo & personalis distinctio.

3. Confirmatur: Multiplicatio & distinctio non potest oriri, nisi vel ex limitatione, vel oppositione: Atqui in Divinis non potest oriri ex limitatione: Ergo oritur ex oppositione. In Divinis autem non potest esse alia oppositio, quam relativa; quæ est omnium minima, & quæ extrema quæ opponuntur non excludit aut expellit, sed potius ita infert & ponit, ut uno destrusto, non possit aliud subsistere: Ergo Personæ Divinae non possunt inter se distingui & multiplicari, nisi per relationes. Unde celebre est illud Boëtij pronuntiatum: *Substantia præbet unitatem, relatio multiplicat Trinitatem.* Et istud Anselmi: *Omnia in Divinis sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio.*

4. Potest insuper eadem veritas hoc discursu suadere: Personæ Divinae constituantur per aliquid reale: Sed illud non potest esse aliquid absolute, quia omnia absolute sunt communia tribus Personis: quod autem est commune tribus Personis, non potest specialem constitutere Personam, discretam ab alia, cui eadem perfectio communis est: Ergo debet esse aliquid notionale, quod est tantum duplex, nimirum origo & relatio: Atqui Personæ Divinae non constituantur per

M 2 origines

origines activas, vel passivas: Ergo solum per relationes. Minor subsumpta, in qua solum potest esse difficultas probatur primò ex principiis supra cap. 3. statutis; ibi enim ostendimus, originem in Deo, tam activam, quam passivam, importare in recto aliquid absolutum, & de connotato solum & in obliquo dicere relationem, ut modificantem: Sed constitutivum Divinarum Personarum non potest esse aliquid absolutum in recto, sed respectivum, cum sit incommunicabile, & distinguens realiter Personam, quod solum respectivo potest competere: Ergo origo, sive activa, sive passiva, Personas Divinas non constituit.

5. Secundò probatur eadem Minor ratione fundamentalis desumpta ex D. Thoma qu. 8. de potentia art. 3. Prius est aliquid constitui in suo esse, quam operari: Ergo Pater prius concipitur constitutus in esse personæ, quam generans Filium, & per consequens nequit per generationem in ratione personæ constitui. Idem constat de Filio, generatio enim passiva, non est forma dans esse formaliter, sed tantum vialiter, quatenus est via ad filiationem, formaliter in ratione personæ constituentem.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio ex eodem S. Doctore infra qu. 40. art. 2. Constitutivum rei debet significari ut manens in illa, non autem ut ab illa egrediens, vel in illam tendens: Sed origo activa significatur ut egrediens a Persona; passiva autem, ut in personam tendens: Ergo origo, in quantum talis, non est forma constituens personam.

6. Ut variae ac difficiles objectiones, quæ in hac materia fieri solent, facilius & clarius endentur, & doctrina tradita magis elucidetur, diligenter observandum est, relationem originis in Deo esse adeo eminentem & perfectam, ut ratione sua perfectionis & eminentiae, æquivalat non solum omnibus relationibus, sed etiam omnibus subsistentiis & personalitatibus creatis; ex quo fit quod ita exerceat munera relationis & personalitatis, ac si in eo ratio personalitatis & relationis realiter distinguerentur. Cujus ratio est, quia relatio divina non est accidens & inhærens subjecto, sicut relatio creata, sed est identificata cum substantia divina, atque ita, ex vi propriæ linæ, est quid substantiale & subsistens. Unde Theologi in divinis relationibus, v. g. in paternitate, duos conceptus, seu duo munia inadæquata distinguunt, scilicet formæ referentis, seu puri respectus ad terminum, & formæ hypostaticæ subsistentis, & sub priori consideratione dicunt paternitatem, generationem supponere, ac super illam fundari; sub alia vero generationem procedere, & personam constituere. Hanc doctrinam perspicuè tradit D. Thomas variis in locis, præfertim vero hinc quæst. 40. art. 4. ubi sic ait: *Proprietas personalis Patris potest considerari dupliciter: uno modo ut est relatio, & sic secundum intellectum, præsupponit actu notionalem; quia relatio, in quantum bivisnotandi, fundatur super actum: alio modo secundum quod est constitutiva persona, & sic oportet quod præmilitigatur relatio actu notionali, sicut persona agens præmitigatur actioni.*

7. Eandem doctrinam sub aliis terminis tradit Capreolus in 1. dist. 26. quæst. 1. ubi docet quod relatio in Divinis consideratur dupliciter, scilicet ut forma individualis, & quatenus est relatio; & sub prima ratione dicitur dare incommunicabilitatem, & personas constituere; sub alia vero, personas constitutam, originemque supponere. Similiter Caetanus infra quæst. 40. art. 4. ait pater-

nitatem in Divinis posse considerari dupliciter, scilicet ut conceptam, & ut exercitam, & primo modo antecedere generationem, & Patris Personam constitutere, ac exercere munus hypostatica formæ; secundo vero generationem sublequi, & in illa fundari, ac exercitum formæ relativæ, ipsumque actum referendi habere. Ex qua doctrina præcipua solventur argumenta contra nostram sententiam.

8. Objicitur ergo primò: Pater pro priori ad generationem supponitur constitutus in esse personæ, cum persona sit, priusquam operetur: Sed Paternitas non convenit Patri pro priori ad generationem, sed subsequitur ad illam, cum generatio sit paternitatis fundamentum: Ergo Pater non constituit in ratione personæ per paternitatem.

Confirmatur & urgetur magis hæc ratio: Quod subsequitur ad aliquid non constituens, sed supponens personam, non potest ipsum constituere in ratione personæ: Sed paternitas subsequitur ad generationem, quæ non constituit Personam Patris, sed constitutam supponit, cum rei constitutio ad actionem supponatur: Ergo paternitas non constituit Patrem in ratione personæ, sed constitutum supponit.

9. Huic difficultissima objectioni respondeo confessio Majori, distinguendo Minorem: Paternitas non convenit Patri pro priori ad generationem, ut est relatio, concedo; ut est forma hypostatica, nego. Similiter ad confirmationem distinguo Minorem: Paternitas ut est relatio, seu ut exercens munus referendi, sequitur ad generationem, concedo Minorem: Ut forma hypostatica, & ut gerens munus subsistentia, nego Minorem.

10. Dices primò: Impossibile est concipere aliquam formam uniri vel communicari subiecto, nisi illi tribuat suum effectum formalem: Sed effectus formalis relationis est actu referre: Ergo eo ipso quod intelligitur unita vel communicata subiecto, intelligitur ut actu referens, & per consequens implicat quod paternitas pro priori ad generationem, intelligatur constitutere Patrem in ratione personæ, nisi etiam pro illo priori intelligatur ut actu referens Patrem ad Filium.

Respondeo quod licet forma in re existens, debeat in re omnem suum effectum formalem subiecto capaci præbere; si tamen ex illa plures effectus formales proveniunt, non est necesse ut omnes subiecto tribuat pro omni priori; unde potest in aliquo priori intelligi ut tribuens unum effectum formalem, absque eo quod intelligatur ut tribuens alium. Constat hoc in anima rationali, quæ pro aliquo priori tribuit gradum corporeum, pro quo non præstat gradum vegetandi, sentientiæ, & ratiocinandi. Quamvis ergo paternitas in Divinis habeat pro effectu vel quasi effectu formali, referre Patrem ad Filium; & pro priori ad actu generationis intelligatur primæ Personæ conveniens; non oportet tamen quod pro illo priori, illam constituar actu relatam, sed sufficit quod pro signo posteriori, secuto ad generationem, præbeat talen effectum.

11. Dices secundò, Constitutivum rei debet illam distinguere ab aliis: Sed paternitas, sub conceptu formæ hypostatica, in signo antecedente generationem, non distinguuit Patrem à Filio, cum in illo priori Filius adhuc non intelligatur: Ergo nec Patrem, in tali signo, in ratione Personæ constituit.

Respondeo negando Majorem, licet enim constitutivum rei debeat esse distinctivum illius ab aliis,

non tamen necesse est, quod illam actu ab aliis distinguat. Sicut id quo Adam, antequam essent alii homines, constituebatur, actu illum ab aliis non distinguebat, sed solum distinctivum illius erat. Unde licet conceptus subsistentia, seu formæ hypostatica, actu non distinguat Patrem à Filio, in ligno antecedenti generationem, in quo Filius nondum intelligitur; quia tamen potest illum à Filio distinguere, & essentialiter exigit connecti cum respectu ad terminum, quo Pater actu à Filio distinguuntur, idèo per illum Pater in ratione personæ constituitur. Solutio est D. Thoma qu. 8. de potentia art. 3. ad 7.

12. Dices tertio: Ratio formæ hypostatica, & relationis, in paternitate, non distinguuntur virtualiter, sed sunt duas tantum formalitates & munera inadæqua illius: Ergo quidquid dicitur de una, debet etiam affirmari de alia; & per consequens, si paternitas, ut forma hypostatica, constituit personam, illam etiam constituet, ut est relatio.

Respondeo, dato Antecedenti, negando consequentiam: Nam de secunda Trinitatis Persona, verum est dicere, quod est verbum creaturatum, & quod non est filius illarum, & tamen ratio verbæ & ratio filii non distinguuntur virtualiter in ea. Divinitas etiam mentibus beatorum unitur ut species, non autem ut intellectio, vel natura; & tamen in probabiliori sententia, species, intellectio, & natura; sunt una & eadem formalitas, absque virtuali discrimine. Item in Verbo Diuino ratio termini vitalis & representationis, non distinguuntur virtualiter, & tamen uniti potest mentibus beatorum, ut est representatio actualissima, & non potest uniri sub ratione termini vitalis intellectionis. Cur ergo similiter affirmatio non poterit de paternitate, ut est forma hypostatica, quod Patrem constituit, & id negari de illa, ut est relatio; quamvis conceptus formæ hypostatica & relationis identificantur in illa absque distinctione virtuali?

13. Objicies secundò: Persona Divina constituantur per origines: Ergo non constituantur per relationes. Consequentia patet, Antecedens probatur. Primum rei distinctivum, est etiam ejus constitutivum: Sed generatio activa prius distinguuit Patrem ab aliis Personis Divinis, quam paternitas, cum sit illa prior, ueste fundatum illius: Ergo Patrem in esse personæ constituit.

Huic argumento solutio patet ex jam dictis, respondet enim, quod licet distinctio præsita Patri à generatione activa, sit prior illa quam præbet paternitas ut referens, seu ut habet modum relationis exercitæ; non tamen est prior illa quam præstat paternitas, ut habet rationem formæ hypostatica.

14. Dices, generatio passiva est prior filiatione, etiam ut habet rationem subsistentia & formæ hypostatica, cum sit veluti fieri illius: Ergo Filius per originem passivam in ratione personæ constituitur.

Sed nego consequentiam, licet enim generatio passiva filiationem præcedat prioritate à quo, se habet tamen ut aliquid viale & fluens, non vero ut aliquid fixum & permanens, quod ad rationem constitutio requiritur, ut ex supra dictis patet.

15. Instabis, licet origo sub explicito conceptu fluxus, egressus, & via, non possit constitutere personam Filij, quidni ut forma hypostatica, & sub conceptu subsistentis, quem implicitè inclu-

dit, hoc ipso quod est divina, eam poterit constitutere: Sicut in nostra sententia, licet filatio; ut referens Filium ad Patrem, non possit constitutere Filium in ratione personæ, bene tamen sub conceptu subsistentis & forme hypostatica, quæ implicitè importat.

Respondeo hoc inter relationes & origines discriben intercedere, quod respiciens termini quam relatio explicat, non repugnat inhærentia, vel subsistentia, inò taliter relatio explicat respectum ad terminum, quo alterum illorum peti; inhærentiam relatio creata, & subsistentiam divina: Conceptus autem explicitus viæ, non petit permanentiam implicitam, ut constat in generatione creata, quæ quamvis inhæret, non tamen permanenter inhæret, sed vialiter & transeunter: Idemque de divina est dicendum, nimirum quod licet revera permanens sit, ex vi tamen conceptus quem explicat, non exposcit permanentiam, quam exigere deberet, ut secundum conceptum implicitum subinducere posset rationem formæ hypostatica, & esse constitutum personæ.

16. Objicies tertio: Constitutum causatur à constitutive, & ab eo dependet: Sed Personæ Divina à nullo possunt causari vel pendere: Ergo nec constituit.

Respondeo inter constitutum & constitutive non requiri necessariò causalitatem & dependentiam realem, sed sufficere virtualem: Nullum autem inconveniens est admittere in Divinis causalitatem & dependentiam virtualem, ut constat in natura divina, respectu attributorum, & in attributo immutabilitatis, respectu attributi aëternitatis. Nam per causalitatem & dependentiam virtualem, non intelligunt Theologi causalitatem & dependentiam æquivalentem (ut existimat Author Theologiae mentis & cordis ideoque illam, ut impræcindibilem ab imperfectione, à Divinis rejicit) sed id dicunt causati & pendere virtualiter ab alio, quod ita ad illud comparatur, quod si per impossibile ab aliquo causari & pendere posset, à nullo alio quam ab illo causaretur & penderet. In quo ne umbra quidem imperfectionis aut defectus importatur.

§. II.

Consecularia præcedentis doctrina.

17. Ex dictis colligitur primò contra Scotum: Personam Divinam non significare de formalis solam negationem communicabilitatis; quia Persona Divina de formalis significat id per quod Persona Divina formaliter constituitur: Atqui Persona Divina non constituantur formaliter per solam negationem communicabilitatis, sed per aliquid reale & positivum, nimirum per relationem, ut supra ostensum est: Ergo Persona Divina non significat de formalis solam negationem communicabilitatis, sed aliquid reale & positivum nempe divinam relationem.

18. Dices cum Scoto: Persona est rationalis naturæ incommunicabilis substantia: Sed ly incommunicabilis, solam negationem communicabilitatis significat: Ergo Persona in communione, & sequenter Persona Divina, dicit pro formalis solam negationem communicabilitatis.

Respondeo negando Minorem: Sic uero quando dicitur quod Angelus est immaterialis, equus irrationalis, ly immaterialis & irrationalis, non solam negationem, sed aliquid postum de formalis